

GÖTEBORGS UNIVERSITET
PSYKOLOGISKA INSTITUTIONEN

Motstrategier under förhör

Åsa Kristiansson

Självständigt arbete 30 hp
Masteruppsats
PX2503
Vårtermin 2022
Handledare: Pär-Anders Granhag

Motstrategier under förhör

Åsa Kristiansson

Tidigare forskning har fokuserat på att upptäcka om en misstänkt ljuger eller talar sanning. Det har visat sig vara svårt att avgöra. Byte av strategi (SOS) innebär att förhørsledaren påverkar den misstänkte att byta strategi under förhöret, för att på så vis få ur mer information från den misstänkte. Syftet med föreliggande studie var att undersöka vilka motstrategier skyldigt misstänkta använder sig av i förhör, samt i vilken utsträckning förhörsstilen har påverkan på byte av strategi. Informanterna ($N = 297$) fick se ett videoklipp där de fick tänka sig att de var personen på videoklippet som begick ett fiktivt brott. De blev sedan förhörda via zoom där de fick instruktioner att övertyga förhørsledaren om deras oskuld. Självrapporterade svar kodades och tre teman, *intryckshantering*, *informationshantering* och *kommunikationshantering* framkom. Utifrån varje tema framkom åtta strategier. Den strategi som var vanligast vid inledande strategi var *inövad historia* och vid byte av strategi var det *förklarande* och *följksam* som var vanligast. Informanterna blev förhörda med en av tre förhörstilar, direktförhör, standardförhör och förstärkningsförhör. I direktförhör ifrågasätts inga oförenliga påståenden vilket görs i standard och förstärkningsförhör. Den förhörstil som framkallade flest byten av strategier var förstärkt förhörstil.

Att framstå som trovärdig och sanningsenlig är en viktig faktor i den mänskliga interaktionen. Majoriteten reglerar sitt beteende för att skapa ett positivt intryck inför andra människor. I polisförhör är självpresentationen en viktig faktor då brottsmisstänkta värnar om att skapa en positiv självpresentation inför förhørsledaren. Detta i syfte att skapa ett trovärdigt intryck (Hartwig m.fl., 2010). Oskyldigt- och skyldigt misstänkta har samma drivkraft, att anses som trovärdiga. Det som skiljer dem åt är att den skyldigt misstänkta besitter information om den kritiska fasen av händelsen, vilket den oskyldigt misstänkte inte gör (Granhag m.fl., 2015). Att skilja sanningsenlig information från vilseledande information är således en viktig aspekt under ett polisförhör (Granhag m.fl., 2004).

När den misstänkte gärningsmannen ger sin version av händelsen skapar det en möjlighet för förhørsledaren att upptäcka information som inte överensstämmer med bevisningen som finns. De som är oskyldigt misstänkta lämnar i större utsträckning en berättelse som stämmer bättre överens med bevisningen som finns. Det resulterar i att sannolikheten för att avgöra om den misstänkte talar sanning eller ljuger ökar (Tekin m.fl., 2016). Om förhørsledare lägger fram bevisningen inledningsvis i förhöret kommer den oskyldigt- och skyldigt misstänkte veta vilken bevisning som finns. Det gör dem medvetna om vad de ska säga och inte säga för att deras berättelse ska gå i linje med bevisen. Då måste förhørsledaren lita på sin egen förmåga att bedöma sanningshalten i berättelsen och förlita sig på andra signaler såsom icke-verbala beteenden då det som sägs inte är meningsfullt att jämföra med bevisningen som finns (Hartwig m.fl., 2006). Att stegvis avslöja bevisen är att föredra framför att presentera alla bevis direkt (Granhag m.fl., 2013).

För att minska den kognitiva belastningen kan den skyldigt misstänkta förbereda sig med en inövad historia innan förhöret. Det har visat sig vara mer framgångsrikt för misstänkta att gå igenom möjliga frågor innan förhöret som kan tänkas uppkomma och fundera ut svar. Det som kan bli problematiskt med att planera svar på frågor är att den misstänkte inte vet helt

säkert vilka frågor som kommer (Warmelink m.fl., 2012). De oväntade frågorna skapar en större kognitiv belastning för den skyldigt misstänkte än för den som är oskyldigt misstänkt (Sooniste m.fl., 2016). Det kan utnyttjas genom att förhørsledaren ställer en kombination av väntade och oväntade frågor. De förväntade frågorna som ställs kan få den misstänkte att berätta all information personen förberett sig på i syfte att ge ett övertygande intryck. Att inte använda sig av en inövad historia kan däremot vara fördelaktigt då talet flyter på mer naturligt och även ett sätt att slippa hålla ordning på vad som sagts (Strömwall & Willen., 2011).

Tidigare forskning har till stor del fokuserat på att upptäcka om den misstänkte ljuger eller talar sanning. Fokus har då varit på hur den verbala och icke-verbala kommunikationen är kopplad till sanningshalten i den misstänktes berättelse. Vidare har även forskning fokuserat på hur bra människor är på att upptäcka lögn. Det har dock visat sig vara svårt för personer att avgöra om en misstänkt talar sanning eller inte. I ett polisförhör är det av stor vikt att den brottsmisstänkte delger information om det misstänkta brottet (Strömwall m.fl., 2011). Att undersöka vilka strategier brottsmisstänkta använder under polisförhör kan främja förståelsen av de objektiva skillnader och således förbättra förmågan att skilja sanningsägare från lögnare. Utifrån kunskap om vilka strategier misstänkta använder under förhör kan förhørsfrågorna utvecklas utifrån den misstänktes användande av strategier (Granhag m.fl., 2013).

Hartwig m.fl. (2007) studie visar att skyldigt misstänkta tenderar att använda sig av strategier i högre utsträckning än de som är oskyldigt misstänkta. Vidare visar studien att skyldiga misstänkta använde sig av flera olika strategier i jämförelse med oskyldigt misstänkta (Hartwig m. fl., 2007). Att undvika detaljerat vittnesmål för att minimera risken att råka avslöja för mycket och bli påkommen med att ljuga är en strategi som är vanlig hos skyldigt brottsmisstänkta (Alison m.fl., 2014). Oskyldigt misstänkta är angelägna att delge öppen och ärlig information till förhørsledaren (Clemens m.fl., 2019).

Teoretisk bakgrund

Självreglering syftar till att kontrollera sitt beteende inför andra människor. Det i syfte att skapa en positiv bild av sig själv inför andra. Mycket av självregleringen sker automatiskt utan medvetenhet, dock krävs medvetenhet av självregleringen i vissa situationer då personer aktivt försöker kontrollera sitt beteendet. Självreglerande strategier framkallas i situationer som upplevs hotande eller vid avsaknad av kontroll över situationen personen befinner sig i (Goffman m.fl., 2021). Ett polisförhör kan upplevas som en hotande situation för såväl den oskyldigt som den skyldigt misstänkte. Syftet med självreglerings strategi är att återta kontrollen över situationen. Strategierna kan reduceras till två grundläggande kategorier. Den första är beteendemässiga metoder, vilket kan vara att den misstänkte fysiskt försöker undvika den obehagliga situationen som uppstår i ett förhör. Den andra kategorin är kognitiva metoder, då den misstänkte fokuserar på delar av händelsen som inte handlar om den kritiska tidpunkten (Granhag & Hartwig., 2008).

Skyldigt och oskyldigt misstänkta brottslingar skiljer sig åt i de strategier de använder under förhör. De flesta oskyldiga har inget att dölja och kan därför vara mer tillmötesgående under förhör. Den som är skyldig vill däremot dölja information i syfte att inte bli avslöjad. Om förhørsledaren ber den misstänkte att berätta fritt om händelsen är sannolikheten stor att den som är skyldigt misstänkt kommer berätta en historia som inte stämmer överens med bevisningen. Den skyldigt misstänkte kan tror att förhørsledaren inte besitter någon bevisning om händelsen. Det är därför troligt att den som är skyldigt misstänkt kommer använda sig av en strategi under förhöret. Det i syfte att undvika säga saker som kan kopplas till brottet. Det kan leda till att den misstänkte berättar saker som inte stämmer överens med bevisningen som finns. När förhørsledaren lägger fram bevisningen är sannolikheten stor att den skyldigt

misstänkte ändrar sin berättelse för att historien ska gå mer i linje med bevisningen som finns (Tekin m.fl., 2016).

Att upptäcka sanningshalten i en persons berättelse har tidigare forskning (Hartwig m.fl., 2007) visat vara svårt att upptäcka. Självrapporteringar visade stora skillnader i misstänkta mål att övertyga förhørsledaren om sin oskuld. En strategi som var vanlig hos skyldigt misstänkta var att de tenderade att hålla sig till en enkel och följsam berättelse som gick i linje med förhørsledarens bevisning. Oskyldigt misstänkta var mindre benägna att använda sig av en strategi, de fokuserade på att tillhandahålla en ärlig berättelse och förlitar sig på att sanningen övertygar förhørsledaren om deras oskuld (Hartwig m.fl., 2007). Den oskyldigt misstänkta förlitar sig på att rättvisa skipas (Hartwig m.fl., 2010).

Skyldigt misstänkta försöker dölja information under förhöret. De kan uppträda undvikande och vaga i informationen de berättar. Strategin fungerar då den misstänkte uppmanas berätta mer fritt om händelsen. I de fall där förhørsledaren ställer riktade frågor är en vanlig strategi att undvika frågorna och förneka allt som påstås. Oskyldigt misstänkta har en vilja att sanningen ska komma fram, de är mer oroad över att förhørsledaren inte vet detaljer kring händelsen. De kommer därför vara noga med att berätta detaljerat om informationen de har (Granhag m.fl., 2015). Det anses viktigt för den brottsmisstänkta att balansera riskerna i de uttalande de ger förhørsledaren. De försöker dels att undanhålla information om brottet, samtidigt som de ska lämna konsekvent information som går i linje med bevisen som finns (Luke m.fl., 2014).

Att befinna sig i ett förhørsrum med en förhørsledare kan skapa nervositet för såväl skyldigt som oskyldigt misstänkt (Vrij m.fl., 2010). Oskyldigt och skyldigt misstänkta besitter olika mentala tillstånd vilket kommer styra beteendet. Om en misstänkt förhörs på ett strategiskt sätt kan det vara en avgörande faktor till att en mer detaljerad berättelse framkommer under förhöret (Granhag & Luke., 2018). Att som förhørsledare utlämna all bevisning tidigt i förhöret kan vara till nackdel för utredningen. Det är den fallgrop som är utgångspunkten för SUE-teknik (Strömwall & Willen., 2011).

SUE-tekniken

SUE-tekniken (strategic use of evidence) är utformad för att utnyttja kognitiva skillnader mellan sanningssägare och lögnare utifrån premisen att de kommer använda sig av olika motförhørsstrategier under förhör (Luke m.fl., 2013). Syftet med SUE-tekniken är att förhørsledaren strategiskt använder sig av bevisningen som finns, vilket kan leda till att den misstänkte avslöjar information som inte förhørsledaren har. Det finns olika sätt att utforma förhöret. Det ena sättet är att presentera bevisningen i början av förhöret. Då kan den misstänkte justera sin berättelse så den går i linje med bevisningen. Om förhørsledaren ställer bevisfokuserade frågor till den misstänkte innan bevisning läggs fram kan den misstänkte inte ändra sin berättelse när bevisen visar sig motstridiga med den misstänktes berättelse (Hartwig m.fl., 2014).

Det kan påverka vilken motförhørsstrategin den misstänkte väljer att använda sig av (Luke m.fl., 2016). Att den misstänkte tror förhørsledaren besitter mer bevisning än vad den misstänkte antog från början kan skapa en vilja att byta strategi. Att bli påkommen att ljuga mer än en gång skulle påverka den misstänktes trovärdighet och risken är större att anses som mindre trovärdig. Det kan leda till att den misstänkte svarar mer följsamt och efter vad som överensstämmer med bevisningen som finns, och även ge ytterligare information som förhørsledaren inte vet (May m.fl., 2017).

Byte av strategi

Byte av strategi (SOS) är en utvecklad version av SUE-tekniken (strategisk användning av bevis) och är baserad på empirisk forskning, psykologisk teori och förhørsledares erfarenheter (Luke & Granhag., 2022). Syftet med byte av strategi är att påverka skyldigt misstänkta att ändra sin motförhørsstrategi från att undanhålla information till att bli mer villig att lämna information om händelsen. Under förhöret ställer förhørsledaren bevisfokuserade frågor till den misstänkte som svarar fritt på frågorna. Förhørsledaren är neutral i sin framtoning och invänder inte på den misstänktes berättelse till en början. Den misstänkte kan då uppfatta att förhørsledaren inte har någon information om den kritiska händelsen och berättar inga detaljer om händelsen. I mitten av förhöret sammanfattar förhørsledaren den misstänktes berättelse och ger möjlighet till att komma med kompletterande uppgifter. Därefter lägger förhørsledaren fram bevisningen och det blir då tydligt för den misstänkte att förhørsledaren har mer bevisning än vad han eller hon har sagt. När förhørsledaren ställer ytterligare frågor kan den misstänkte anta att förhørsledaren kommer konfrontera med ytterligare bevisning. Det leder till att den misstänkte lämnar mer uppgifter kring händelsen än vad han eller hon tänkt från början. Eftersom den misstänkte antar att förhørsledaren har mer bevisning än han eller hon egentligen har (May m.fl., 2017). Hur förhørsledaren väljer att lägga fram bevisningen som finns mot en misstänkte har betydelse för i vilken grad den misstänkte kommer byta strategi (Granhag & Luke., 2018).

Problemställning och syfte

Inom rättsväsendet är det av stor vikt att rätt person blir dömd för rätt brott. Kunskap kring framgångsrika förhørsstrategier är därför en viktig del i polisarbetet. Vidare kan vetskapen om vilka strategier brottsmisstänkta väljer att använda under förhör vara av stor vikt i arbetet att utveckla förhørsstilar som syftar till att få den brottsmisstänkte förmedla information om händelsen. För att det ska vara möjligt krävs forskning kring hur den misstänkte agerar och tänker i ett förhör. Det är även viktigt att undersöka om misstänkta ändrar strategi under förhörets gång baserat på vilken förhørsstil som används under förhöret. Då det kan skapa förutsättningar för att utveckla effektiva förhørsstilar. Syftet med föreliggande studie var att undersöka vilka strategier misstänkta använder i förhör, och om de misstänkta ändrar strategi under förhörets gång. Samt om förhørsstilen har någon inverkan på byte av strategi.

Frågeställning:

- Vilka strategier använder brottsmisstänkta i förhör?
- I vilken utsträckning ändrar de strategi under förhörets gång?
- I vilken utsträckning påverkar förhørsstilen ändring av strategi?

Metod

Föreliggande studie var inom ramen för projektet The shift of strategy (SoS). Syftet med den föreliggande studien var att undersöka vilka strategier misstänkta använder sig av under förhör, och om de byter strategi under förhöret. Ett annat syfte var att undersöka vilken påverkan förhørsstilen har i ändring av strategi.

Urval och Deltagare

Totalt deltog 300 informanter i studien. De rekryterades via <https://www.prolific.co/>. Tre informanter blev exkluderade då de saknades uppgifter i den insamlade datan. Slutligen deltog sammanlagt 297 informanter (149 kvinnor, 144 män, 3 icke-binära, 4 vill ej ange) i studien. Deras åldern var 18-69 år ($M = 36,4$, $SD = 11,8$, $Mdn = 34$). Vidare var samtliga informanter studenter. Kraven för att delta i studien var att informanterna talade flytande Engelska, var +18 år, samt hade all nödvändig teknik så som webbkamera, fungerande ljudupptagning och högtalare eller hörlurar på sin dator. Informanterna fick betalt 7,5 pund för att delta. Informanternas totala deltagande förväntades vara i en timme.

Procedur

Informerat samtycke

Informanterna fick läsa och skriva under informerat samtycke med information om proceduren, sekretess. Studien var frivillig och informanterna kunde när som helst under studiens gång välja att lämna. Då raderas informantens data. Inspelningarna förvarades i ett låst datalagringsrum eller lösenordskyddat hårddisk. Endast personer i forskargruppen hade tillgång till inspelningar och materialet används endast i forskningssyfte.

Fiktiva brottet

Informanterna fick se ett av tre videoklipp där de blev uppmanade att föreställa sig vara den första personen i videoklipppet som utför olika aktiviteter (se Bilaga 1 för exempel på ett fiktivt brott). I samtliga fiktiva brott uppmanades informanterna att vara någon form av spion på ett företag.

Förhörstil

Alla förhör genomfördes med en icke-dömande och skuldbeläggande framtoning. Förhørsledarna blev uppmanade att uppträda neutralt och professionellt, inte vara för hård eller för vänlig. Förhørsledarna blev även uppmanade att försöka skapa en miljö som gör att informanten kände sig motiverad att "hålla sig kvar i spelet", vilket innebär att inte få informanten att känna det omöjligt att framstå som trovärdig. När informanten uppgav information som inte stämmer uppmanas förhørsledarna att begära ytterligare förklaring utan att antyda att informanten ljugar eller döljer något. Under de första fyra stegen fanns specifika frågor att ställa till informanterna. I detta steg kan informanternas svar vara överensstämmande med bevisning eller icke överensstämmande med bevisning. De tre förhörstilar skiljer sig åt i hur förhørsledaren hanterar inkonsekvenser mellan påståenden och bevis. I direkt förhör ifrågasätts inga inkonsekventa påståenden. I standard- och förstärkningsförhör ifrågasätts de misstänkta inkonsekventa påståenden med bevisningen som finns. Inkonsekventa påståenden ifrågasattes på ett icke dömande eller anklagande sätt. Det som skiljer sig mellan standard och förstärkt förhör är att förstärkningsförhöret innehåller ett extra steg som innebär att vid mitten av förhöret sammanfattar förhørsledaren de tidigare stadier av förhöret och ger den misstänkte en chans att ändra sin utsaga. Vidare ger förhørsledaren feedback på hur väl den misstänktes

berättelse stämmer överens med bevisningen. I de två sista stegen samlas bara information från den misstänkte (se bilaga 2 för en mall över förhörstilen).

Frågeformulär innan förhöret

När informanterna tittat på videoklippen med de fiktiva brotten fick de information om att deras uppdrag var att övertyga förhørsledaren att de var oskyldiga till brottet de precis begått, utan att vara illojal mot organisationen informanten utförde uppdraget för. Om de lyckades övertyga förhørsledaren om sin oskuld deltog informanten i ett lotteri där de hade chansen att vinna ytterligare 40 pund. De blev även uppmanade att innan förhöret betygsätta hur säkra de var i sin förmåga att övertyga förhørsledaren om sin oskuld, samt hur motiverade de var att göra det. De fick fylla i en 7 gradig skala (1 = inte alls självsäker/motiverad och 7 = totalt självsäker/ motiverad).

Förhöret

Informanterna blev förhörda individuellt med en av tre förhörstilar, direkt, standard eller förstärkningsförhör. Samtliga förhör genomfördes digitalt via Zoom. De olika förhørsstrategierna var jämnt fördelade över de olika fiktiva brotten och informanter. Förhören leddes av tre forskarassistenter. Informanterna ombads ge en fri berättelse av händelsen för att sedan ställa frågor om de två första stegen i det fiktiva brottet. Förhørsledaren hade i alla tre förhörstilar information om de två första stegen i händelsen, men inte för de tredje steget. När informanterna förhördes med direkt förhör nämnde förhørsledaren inte vilka bevis som fanns, även om den misstänktes berättelse inte gick i linje med bevisningen. De som blev förhörda med standard eller förstärktförhörsteknik fick under förhöret veta om bevisningen gick i linje med de som de sagt. Förhöret tog ungefär 14 min ($M = 847$ sek, $SD = 387$ sek, $Mdn = 826$ sek).

Frågeformulär efter förhöret

Efter förhöret blev informanterna uppmanade att svara på ytterligare frågor. De började med att fylla i ett frågeformulär med fyra påståenden där informanterna fick betygsätta hur väl de ansåg att förhöret gick, med en fem gradig skala (1 = instämmer starkt 5 = instämmer inte alls). Vidare fick informanterna fylla i en 7 gradig skala med frågan "hur mycket visste förhørsledaren om dina aktiviteter innan förhöret?" (1 = inget alls, 7 = allt), "hur mycket ny information fick förhørsledaren om dina aktiviteter under förhöret?" (1 = ingenting alls, 7 = en betydande del information). Sedan fick de fylla i om de hade en strategi/ändrade strategi för att övertyga förhørsledaren om din oskuld. Om en hade en strategi/ändrat strategi blev de ombudade att skriva ner den i ett öppet svarsformulär. Avslutningsvis fick informanterna i ytterligare en 7 gradig skala där de fick ett adjektiv (ex. Svår, bekväm, trevlig etc.) hur de upplevde intervjun (1 = starkt instämmer inte alls, 7 = starkt håller med) följt av en 7 gradig skala i vilken utsträckning informanterna kände sig engagerade när de såg klippet med de fiktiva brotten (1 = inte alls engagerad, 7 = helt och hållet engagerad). De fyllde även i demografisk information som ålder och kön.

Kodning

Tematisk analys tillämpades i studien enligt Braun och Clarke (2006). Metoden innebär att data analyseras i sex steg. Första steget innebär att bekanta sig med materialet (Braun &

Clarke, 2006). En genomläsning av de självrapporterade svaren gjordes upprepade gånger för att bli väl förtrogen med materialet. Vidare gjordes anteckningar, detta för att skapa en lättare översikt över de transkriberade materialet. Allt material bearbetades manuellt och noggrant. Genomläsningen av datainsamlingen resulterade i tre huvudteman samt femton underteman. Därefter parallelkodades 100 svar från datainsamlingen utifrån fråga *har du en strategi?* och 100 svar från *Ändrade du strategi?* av en doktorand vid Göteborgs Universitet. Därefter jämfördes kodningen. Slutligen kvarstod tre huvudteman och åtta underteman vilka utger resultatet för den föreliggande studien. Interbedömmar rehabiliterat av kodningen gjordes av forskare vid Göteborgs Universitet med Gwet`s AC (Gwet, 2002). Interbedömmar reabiliteten rankades från 0-1 där 1 var hög överensstämmelse.

Tabell 1

Identifierade strategier och överensstämmelser mellan kodarna i frågan hade du strategi?

Tema	Strategi	Exempel	Överensstämmelse
Intryckshantering	<i>Spela dum</i>	“Spelade dum, försökte ge en enkel förklaring....”	.97
	<i>Positivt intryck</i>	“Min strategi var att vara rak....”	.97
Informationshantering	<i>Hålla sig nära sanningen</i>	“Erkänn var jag varit helt och hållet och ljuga om mina aktiviteter”	.73
	<i>Skylla ifrån sig</i>	“Om jag var misstänksam skulle jag skylla på någon annan”	.96
	<i>Inövad historia</i>	“... jag var i byggnaden för att leta efter en vän....”	.79
Kommunikationshantering	<i>Följsam</i>	“Jag skulle vara följsam i det förhållanden sa...”	.87
	<i>Förklarande</i>	“...hitta på en anledning till att vara i byggnaden...”	.66
	<i>Få detaljer</i>	“Försöka ge så lite detaljer som möjligt”	.87

Notera: Citaten var ursprungligen på Engelska men översatt av författaren till den föreliggande studien.

Tabell 2

Identifierade strategier och överensstämmelse mellan kodningen i frågan Bytte du strategi?

Tema	Strategi	Exempel	Överensstämmelse
Intrycks- hantering	<i>Spela dum</i>	“... handlade det om att agera glömsk om saker och ting.....”	.98
	<i>Positivt intryck</i>	“... jag bestämde mig för att göra konversationen mer informell och humoristisk...”	.97
Informations- hantering	<i>Hålla sig nära sanningen</i>	“...erkänn allt men med rimlig förklaring.”	.78
	<i>Skylla ifrån sig</i>	“Jag fick lite panik och sa att jag hade släktingar som jobbade i byggnaden.”	.94
	<i>Inövad historia</i>	“.. hittade på anledningar till att jag var där....”	.95
Kommunikations- hantering	<i>Följsam</i>	“Jag anpassade mig efter informationen som presenterades för mig....”	.55
	<i>Få detaljer</i>	“...jag var överdrivet försiktig med att nämna att jag var på de övre våningarna....”	.97
	<i>Förklarande</i>	“...Så jag började ge rimliga förklaringar till saker jag gjorde.”	.73

Notera: Citaten var ursprungligen på Engelska och översatta av författaren i den föreliggande studien.

Resultat

Totalt rapporterade 242 informanter (81,5%) att de hade en strategi, av dessa var det 81 informanter (33,5%) som rapporterade att de bytte strategi under förhöret. Elva informanter uppgav att de inte hade en strategi men lämnade svar som kodades som strategi. Samtliga informanter förhördes med en av tre förhörstildirektförhör, standardförhör och förstärkningsförhör.

Tabell 3

Översikt över antal gånger respektive huvudtema framkom vid respektive förhörstil.

Strategier	Direktförhör N = 100	Standardförhör N = 97	Förstärkningsförhör N = 100
Intryckshantering			
Hade strategi	13	8	11
Bytte strategi	2	6	1
Informationshantering			
Hade strategi	52	50	11
Bytte strategi	5	10	10
Kommunikationshantering			
Hade strategi	42	29	38
Bytte strategi	10	16	23

Notera: Summan kan överstiga det totala antalet i varje kolumn då en informant kan ingå i flera strategier.

Utifrån de tre huvudteman som presenterades i tabellen 3 framkom åtta underteman.

Tabell 4

Antal gånger strategierna rapporterades i frågorna hade strategi och bytt strategi.

Huvudtema	Undertema	Hade strategi	Bytt strategi
Intryckshantering	<i>Spela dum</i>	13 (34,2%)	3 (7,9%)
	<i>Positivt intryck</i>	19 (50%)	3 (7,9)
Informationshantering	<i>Hålla sig nära sanningen</i>	60 (33,9%)	11 (6,2%)
	<i>Skylla ifrån sig</i>	21 (11,7%)	5 (2,8%)
	<i>Inövad historia</i>	96 (54,2%)	10 (5,6%)
Kommunikationshantering	<i>Följsam</i>	28 (23,1%)	34 (28,1)
	<i>Förklarande</i>	60 (49,6%)	34 (28,1%)
	<i>Få detaljer</i>	33 (27,3%)	11 (9,1%)

Intryckshantering

Det första huvudtemat handlar om hur informanterna använder sig av intryckshantering som strategi under förhöret. När informanterna hade strategier inom intryckshantering och bytte strategi var det förhörsstilen förstärkningsförhör (43,75%), följt av standardförhör (37,5%), i direkt förhör var det (18,75%). Totalt var det 12,8% (n= 38) av informanterna som

använde sig av strategin *intryckshantering*. Huvudtemat resulterade i två underteman som representerar perspektiv av hur informanterna använder sig av olika former av intryckshantering under förhöret.

Spela dum

Undertemat *spela dum* rapporterades 26% som inledande strategi i huvudtemat intryckshantering. Strategin rapporterades 17% vidbyteavstrategi. Vid förhörsstilen förstärkningsförhör rapporterades strategin 53,8% , standardförhör 23% och direktförhör 23%. Nedan visas ett citat från en informant som använde sig av strategin *spela dum*. Informanten var förhörd med förstärkningsförhör .

”Jag hade en strategi men jag gjorde några fel i början genom att föreslå att jag inte gick runt i byggnaden så mycket, så jag var tvungen att spela dum för att försöka gå tillbaka till historien. Min idé var att försöka upprepa mig själv och inte ge för många idéer.”

Informanten valde att byta strategi under förhörets gång med förklaringen som finns i citatet nedan. Där det går att utläsa att informanten blivit mer följsam.

“ Av skälet i det föregående svaret insåg jag inte att de hade bevis på att jag rörde saker när jag använde handskarna.”

Positivt intryck

Som inledande strategi rapporterades *positivt intryck* 54,2% när informanterna använde sig av intrycksstrategier. Vid byte av strategi användes *positivt intryck* 42,8%. Av de informanter som valde att byta strategi under förhöret med strategin *positivt intryck* var det ingen som blev förhörd med förstärkt förhörsteknik, medan det var 5,2% som blev förhörda med standardförhör och 10,5% som blev förhörda med direktförhör. Informanten i citatet nedan förhördes med standardförhör och använde strategin *positivt intryck*.

“Försökte se oskyldig ut, svarade så mycket som möjligt utan att framstå som skyldig. Försökte ge övertygande svar att jag var oskyldig.”

Informanten valde att byta strategi under förhörets till ett mer förklarande och följsamt svar.

“ Ja jag gjorde det vid ett tillfälle som jag sa att jag var journalist och gav en anledning till varför jag överhuvudtaget var i byggnaden.”

Informationshantering

Det andra huvudtemat handlar om hur informanterna använder sig av informationshantering för att klara sig bättre i förhöret. Av de strategier som rapporterades så var det 46,6% som var inom *informationshantering*. Det var 51,2% ($n= 152$) informanter som använde sig av strategin *informationshantering*.

Hålla sig nära sanningen

Strategin *hålla sig nära sanningen* användes 33,9% av de som rapporterade informationshantering som strategi. Informanter som använde sig av informationshantering var 35% förhörda med förstärkningsförhör, 25% blev förhörda med standardförhör och 36,3% blev förhörd med direktförhör. Av de informanter som valde att ändra strategi under förhörets var det 28,5% som använde sig av förstärktförhör, 40% som använde standardförhör och slutligen 13% som använde sig av direktförhör.

Nedan följer ett citat från en informanten som blev förhörd med förstärkningsförhör och bytte strategi under förhöret.

”Jag är inte säker på att jag verkligen skulle kalla det för en strategi men jag var tvungen att övergripande mål att använda en vän som en ursäkt för att vara i byggnaden och vandra runt och leta efter dem. Med tanke på förekomsten av kameror visste jag att det mesta av det jag gjorde var känt för att i princip bekräfta allt men med en oskyldig förklaring.”

Informanten bytte strategi då det blev uppenbart att det fanns övervakningskameror på platsen.

”Det var först efter första punkten som jag ändrade på grund av övervakningskamerorna kunde se vad jag gjort, så jag bestämde mig för att bekräfta allt istället för att förneka nyckeldetaljer.”

Skylla ifrån sig

Undertemat beskriver hur informanterna angav att skylla på någon annan var en strategi de använde. Inom huvudtemat informationshantering var det 11,8% som använde sig av skylla ifrån sig som strategi. Strategin uppkom 42,8% förhörda med förstärktförhörsteknik, 33,3% förhörda med standardförhör och 23,8% förhörda med direktförhör.

Informanten i citatet nedan är förhörd med förstärkningsteknik.

“Kom med en rimlig förklaring till min närvaro i varje rum. Förneka allt jag inte kunde svara på. Försök misstänkliggöra vittnen som såg mig göra saker jag inte kunde förklara”

Informanten valde att byta strategi under förhörets gång till en mer följsam och förklarande strategi.

“Ändrade det när jag insåg vilken typ av bevis och frågor förhørsledaren hade-erkänn allt men med en rimlig anledning”

Inövad historia

Undertemat var den vanligast förekommande strategin som rapporterades 54,2% i strategierna informationshantering. Informanter som rapporterade strategin var förhörda med förstärkningsförhör 33,3% standardförhör 35,4% och med direktförhör 31,2%. Av de informanter som bytte strategi under förhöret med strategin inövad historia var det 8,3% som förhördes med förstärkt förhörsteknik, 10,4% förhördes med standardförhör och 5,3%

direktförhör. I citatet nedan är informanten förhörd med standardförhör och valde att byta strategi under förhöret.

“Att jag träffade min kompis på hennes arbetsplats och vi skulle ta en fika i personalrummet.”

Informanten valde att byta strategi och addera viss information i sin berättelse.

“Ja la till vissa saker som att jag misstog vissa rum för toalett och att jag plockade upp min väns kapp och post.”

Kommunikationshantering

Det tredje huvudtemat som framkom handlar om hur informanterna använde sig av kommunikationshantering under förhöret. Strategin rapporterades 31,8% av samtliga huvudteman. Strategin rapporterades som inledande strategi (31,8 %) och som byte av strategi (64,2%). Kommunikationshantering resulterade i tre underteman. Det var 36% (n=107) av informanterna som använde sig av strategin totalt.

Följsam

Undertemat *följsam* rapporterades som inledande strategi (45,1%) och som byte av strategi (54,8%). Informanter som inledningsvis blev förhörda med förstärktförhör (42,8%), standardförhör (17,8%) och direktförhör (39,2%). Av de som bytte till strategin *följsam* var förstärktförhör (50%), standardförhör (32,3%) och direktförhör (17,6%).

Nedan följer ett citat från en informant som inte hade någon strategi från början men under förhöret antog sig en strategi som var mer följsam. Informanten förhördes med förstärktförhör.

“Jag insåg att det verkade som intervjuaren var mer övertygad när jag sa saker som stämde överens med vad han visste.”

Förklarande

Strategin *förklarande* uppkom (49,5%) som inledande strategi och (43%) som ett byte av strategi. När strategin var inledande var direktförhör (40%) vanligast, följt av förstärktförhör (36,6%) och slutligen standardförhör (23,3%). När strategin rapporterades vid byte av strategi var standardförhör (44,1%) vanligast, följt av förstärktförhör (35,3%) och sist direktförhör (20,6%).

En av informanterna som uppgav att de ändrade strategi till en mer följsam strategi. Informanten var intervjuad med standardförhör.

“Låtsas att jag skulle besöka en vän som sa att jag skulle leta efter honom överallt-vilket gav mig anledningen att besöka alla platser. Låtsas att jag var nyfiken och därför rörde vid alla saker.”

Informanten ändrade strategi till att bli mer förklarande om varför informanten besökte de olika platserna där han eller hon blivit filmad av övervakningskameror.

“Att vara ärlig med vad jag gjorde men att ange själ varför jag gjorde det för jag insåg att det fanns övervakningskameror så jag kanske har setts gå överallt.”

Få detaljer

Den sista strategin som framkom var *få detaljer*. Strategin uppkom som inledande strategi (27,2%) och som byte av strategi (14,2%). När strategin var inledande var det standardförhör (34,4%) och direktförhör (34,4%) som var vanligast följt av förstärktförhörsteknik (27,3). När strategin användes vid byte av strategi var det främst de som blev förhörda av direktförhör (55,4%) som uppgav *få detaljer* som strategi, följt av förstärkningsförhör (45,5%) ingen av informanterna som ändrade strategi till *få detaljer* förhördes med standardteknik.

“Jag visste inte riktigt varför jag blev förhörd så jag ville se vad förhørsledaren visste. Jag visste att de visste att jag varit i byggnaden och att det förekom illegal verksamhet. Jag ville komma på något som förklarade varför jag gick in på varje våning i byggnaden.”

Informanten bytte till en strategi där informanten var sparsam med detaljer.

“Jag trodde förhørsledaren skulle veta var jag varit i byggnaden så jag hittade på delar baserat på vad förhørsledaren visste.”

Tabell 5

Översikt av antal informanter som hade strategier i de olika förhörstilarna.

Förhörstekniker	Alla informanter <i>N</i> = 297	Informanter som hade strategi <i>N</i> = 242	Informanter som bytt strategi <i>N</i> = 81	Hade strategi %	Byte strategi %
Direktförhör	100	87	17	36%	21%
Standard	97	78	30	32%	37%
Förstärktförhör	100	77	34	32%	42%

För att undersöka den statistiska signifikansen mellan de olika förhörstilarna och byte av strategi under förhör användes Pearson's chi-square. Andelen informanter som bytte strategi och blev förhörda med standardförhör var statistiskt signifikant med de som blev förhörda med direktförhör $\chi^2(1, N = 165) = 7,23, p = .007$. Vidare fanns det statistisk

signifikans mellan Förstärkningsförhör och direktförhör i graden de valde att byta strategi $\chi^2(1, N=164) = 11,55, p = .0007$. Det fanns ingen statistisk signifikans mellan standardförhör och förstärkningsförhör $\chi^2(1, N=155) = 0,52, = p .472$.

Diskussion

Syftet med föreliggande studie var att undersöka vilka motförhørsstrategier misstänkta använder sig av i förhör. Ett annat syfte var att undersöka i vilken utsträckning de olika förhörstilarna påverkar byte av strategi. Studiens resultat indikerar på att det finns skillnader i förhörstekniker och byte av strategier. Förhörstekniken förstärkningsförhör var den förhörstil som genererade flest byte av strategier (42%), följt av standardförhör (37,9%) och den förhörsteknik som framkallade minst antal informanter som bytte strategi var direktförhör (20,9%).

Resultatet kan bero på att de informanter som förhördes med direktförhör inte ifrågasattes när de berättade inkonsekventa påståenden. Det kan skapa en känsla av att de inte är i behov av någon annan strategi, då informanterna upplever att de redan de ger en berättelse som förhørsledaren tror på. De informanterna som blev förhörda med standardförhör och förstärkningsförhör blev ifrågasatta när de lämnade inkonsekventa svar. I förhörstekniken förstärktförhör ingår även ett steg till, där förhørsledaren sammanfattar den misstänktes berättelse i mitten av förhöret. Den misstänkte får även möjlighet att ändra sitt uttalande. Förhørsledaren ger även feedback på hur väl den misstänktes berättelse går i linje med bevisningen som finns. Den misstänkte upplever då att byte av strategi är en möjlig utväg så hans eller hennes berättelse går mer i linje med förhørsledarens bevisning. Informanterna kan uppleva att bli avslöjad med att ljuga ytterligare en gång hade skadat deras trovärdighet.

De strategier som framkom i föreliggande studie var *spela dum, positivt intryck, hålla sig nära sanningen, skylla ifrån sig, inövad historia, följsam, få detaljer* och *förklarande*. Strategierna att vara *följsam* och *hålla sig nära sanningen* går i linje med tidigare forskning (Hartwig m.fl., 2007). Den strategin som var vanligast som inledande strategi i föreliggande studie var *inövad historia*. Även detta resultat går i linje med tidigare forskning (Warmelink m.fl., 2012) som beskriver hur det kan vara till fördel att förbereda sig på eventuella frågor innan förhöret. Att under ett förhör bli avslöjad med att ljuga kan skapa en känsla av att den misstänkte vill återfå sin trovärdighet och är rädd att bli påkommen med att ljuga ytterligare en gång. Då kan en strategi vara att bli mer följsam och lyssna in vad förhørsledaren säger och frågar efter av rädsla att råka säga något ytterligare som inte går i linje med bevisningen. Vidare var en annan strategi som framkom *att hålla sig nära sanningen*. Det kan vara ett sätt att inte blanda ihop sin historia, det kan vara lättare att hålla ordning på vad som sagt som den misstänkte inte ljugar för mycket.

Få detaljer är en strategi som även den framkommit i tidigare forskning (Alison m.fl., 2014). Det är, liksom strategin *att hålla sig nära sanningen* strategier som minskar den kognitiva belastningen. Att använda sig av strategier handlar om självreglering (Goffman m.fl., 2021) den misstänkte vill återta kontrollen över situationen. En annan strategi som rapporterades i den föreliggande studien var *positivt intryck*. Att den misstänkte var noga med hur han eller hon framställer sig själv i syfte att förhørsledaren ska få ett positivt intryck av den misstänkte. Även att vara mer *förklarande* kan vara ett sätt att använda sig av självreglering. Att försöka återfå kontrollen över situationen och förklara händelsen och komma med förklaringar till aktiviteterna.

En av strategierna som framkom var *positivt intryck* vilket tidigare forskning visat är en vanlig strategi hos oskyldigt misstänkta (Clemens m.fl., 2019). I föreliggande studie var

samtliga informanter skyldiga till det fiktiva brottet. Trots det framkom strategin. Strategin *spela dum* var en strategi som uppkom, det kan vara en skyddsmekanism hos informanterna. En tro på att om de inte förstår, då kan de inte begått något brott.

I föreliggande studie var det 55 informanter som inte uppgav någon strategi. En möjlig anledning till att de inte använde någon strategi kan vara att de vill framstå som mer lugna. Hartwig m.fl (2010) beskriver i sin studie att personer som är skyldigt misstänkta väljer att inte använda sig av en strategi i förhoppning att framstå som mer lugna och då verka mer avslappnade och trovärdiga. Att använda sig av *få detaljer* var en vanlig strategi då den misstänkte inte riskerar att säga för mycket (Alison m.fl., 2014). I föreliggande studie framkom strategin *få detaljer* vilket går i linje med tidigare identifierade strategier.

Studiens begränsningar

Samtliga informanterna i föreliggande studie var skyldiga till det fiktiva brottet. Det kan haft en inverkan på strategier då tidigare forskning (Hartwig m.fl, 2007) har visat att det skiljer sig i antalet strategier som oskyldigt-och skyldigt misstänkta använder sig av. Det hade varit intressant för framtida forskning att undersöka om det skiljer sig åt mellan oskyldig- och skyldigt misstänkta. Vidare fick informanterna se brottet på video. De var inte på platsen och utförde de olika aktiviteterna vilket kan haft inverkan på deras inlevelse i det fiktiva brottet. I verkliga förhör är det högre insats, vid ett fiktivt brott vet informanten att han eller hon inte har något att förlora. De framgick inte om informanterna har tidigare erfarenheter av förhör, det kan vara av betydelse för resultatet. I Granhag m.fl (2004) studie framkom det att personer som hade erfarenhet av polisförhör inte tänkte på samma sätt som en person som inte har erfarenhet av polisförhör. De indikerar på att även det kan ha inverkan på vilka strategier de använder sig av. I framtida forskning kan den informationen vara av intresse.

Slutsatser

En slutsats som kan göras är att förhörsstilen påverkar vilken grad byte av strategi uppstår. Förstärkningsförhör var den strategin som framkallade flest byte av strategi. Det kan bero på att förhørsledaren stämmer av att hen har uppfattat den misstänkte rätt. Vidare ges den misstänkte möjlighet att ändra sin berättelse när bevisningen som finns läggs fram inte går i linje med de som den misstänkte tidigare berättat. Det kan skapa en känsla av att den misstänkte ändrar strategi då risken att trovärdigheten förmodligen minskar helt om den misstänkte blir påkommen att ljuga en gång till. I ett polisför är det av stor vikt att den misstänkte ger så mycket information som möjligt om den aktuella händelsen. Att veta mer om vilka strategier som används är således av stor vikt i verkliga polisförhör. Kunskap kring vilka strategier som är vanligt förekommande under polisförhör och vilka strategier misstänkta byter till gör att förhörsteknikerna kan fortsätta att utvecklas framåt.

Referenser

Alison, L., Alison, E., Noone, G., Elntib, S., & Christiansen, P. (2014). Whatever you say, say nothing: Individual differences in counter interrogation tactics amongst a field sample

- of right wing, AQ inspired and paramilitary terrorists. *Personality and Individual Differences*, 68, 170-175. <http://doi.org/10.1016/j.paid.2014.04.031>
- Braun, V., & Clarke, V. (2006). Using thematic analysis in psychology, *Qualitative Research in Psychology*, 3(2), 77-101 <https://doi.org/10.1191/1478088706qp063oa>
- Clemens, F., & Grolig, T. (2019). Innocent of the crime under investigation: suspects` counter-interrogation strategies and statement-evidence inconsistency in strategic vs. Non-strategic interviews. *Psychology, Crime & Law*, 25(10) 945-962. Doi: <https://doi-org.ezproxy.server.hv.se/10.1080/1068316X.2019.1597093>
- Goffman, E. (2021). *The presentation of self in everyday life*. Anchor.
- Granhag, P. A., Andersson, L. O., Strömwall, L. A., & Hartwig, M. (2004). Imprisoned knowledge: Criminals`beliefs about deception. *Legal and Criminological Psychology*, 9 (1), 103-119. Doi: 10.1348/135532504322776889
- Granhag, P. A., Clemens, F., & Strömwall, L. A. (2009). The usual and the unusual suspects: Level of suspicion and counter-interrogation tactics. *Journal of Investigative Psychology and Offender Profiling*, 6(2), 129–137. <https://doi-org.ezproxy.server.hv.se/10.1002/jip.101>
- Granhag, P. A., & Hartwig, M. (2008). A new theoretical perspective on deception detection: On the psychology of instrumental mind-reading. *Psychology, Crime & Law*, 14(3), 189-200. DOI: 10.1080/10683160701645181
- Granhag, P.A., Hartwig, M., Mac Giolla, E., & Clemens, F. (2015). Suspects` Verbal Counter-Interrogation Strategies: Towards an Integrative Model. In P. A. Granhag, A. Vrij & B. Verschuere (Eds). *Detecting Deception: Current Challenges and Cognitive Approaches* (pp. 293-314). Chichester, UK: John Wiley & Sons, Ltd.
- Granhag, P. A., & Luke, T.J. (2018). How to Interview to Elicit Concealed Information: Introducing the Shift-of-Strategy (SoS) Approach. In J. P. Rosenfeld (Ed.). *Detecting Concealed Information and Deception: Recent Developments* (pp.271-295). London: Academic Press.
- Granhag, P. A., Mac Giolla, E., Strömwall, L. A., Rangmar, J. (2013). Counter-Interrogation Strategies among Small Cells OF Suspects. *Psychiatry, Psychology and Law*, 20(5), 705-712. DOI: 10.1080/13218719.2012.729021
- Granhag, P. A., Strömwall, L. A., Willén, R. M., & Hartwig, M. (2013). Eliciting cues to deception by tactical disclosure of evidence: The first test of the evidence framing matrix. *Legal and Criminological Psychology*, 18(2), 341–355. <https://doi-org.ezproxy.server.hv.se/10.1111/j.2044-8333.2012.02047.x>
- Gwet, K (2002). Kappa statistic is not Satisfactory for Assessing the Extent of Agreement Between Raters. *Statistical Methods For Inter-Rater Reability Assessment*,
- Hartwig, M., Granhag, P. A., & Luke, T. (2014). Strategic Use of Evidence during investigative interviews: The state of the science. In D. C. Raskin, C. R. Honts, & J. C. Kircher (Eds.), *Credibility assessment: Scientific research and applications* (pp. 1–36). Elsevier Academic Press. <https://doi.org/10.1016/B978-0-12-394433-7.00001-4>
- Hartwig, M., Granhag, P. A., & Strömwall, L. A. (2007). Guilty and innocent suspects`strategies during police interrogations. *Psychology, crime & law*, 13(2) 213-227. Doi:10.1080/10683160600750264
- Hartwig, M., Granhag, P. A., Strömwall, L. A., & Doering, N. (2010). Impression and information management: On the strategic self-regulation of innocent and guilty suspects. *The Open Criminology Journal*, 3(1).10-16.
- Hartwig, M., Granhag, P. A., Strömwall, L. A., & Kronkvist, O. (2006). Strategic use of evidence during police interviews: When training to deception works. *Law and Human Behavior*, 30 (5), 603-619. <http://doi.org/10.1007/s10979-006-9053-9>

- Luke, T. J., Dawson, E., Hartwig, M., & Granhag, P. A. (2014). How awareness of possible evidence induces forthcoming counter-interrogation strategies. *Applied Cognitive Psychology*, 28(6), 876-882. <https://doi.org/10.1002/acp.3019>
- Luke, T., & Granhag, P. A. (2022). The shift-of-strategy (SoS) approach: using evidence strategically to influence suspects' counter-interrogation strategies. *Psychological, Crime & Law*. <https://doi.org/10.1080/1068316X.2022.2030738>
- Luke, T. J., Hartwig, M., Brimbali, L., Chan, G., Jordan, S., Joseph, E., ... & Granhag, P. A. (2013). Interviewing to elicit cues to deception: Improving strategic use of evidence with general-to-specific framing of evidence. *Journal of Police and Criminal Psychology*, 28(1), 54-62.
- May, L., Granhag, P. A., & Tekin, S. (2017). Interviewing suspects in denial: On How different evidence disclosure modes affect the elicitation of new critical information. *Frontiers in Psychology*, 8, 1154. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2017.01154>
- Sooniste, T., Granhag, P. A., Strömwall, L. A., & Vrij, A. (2016). Discriminating between true and false intent among small cells of suspects. *Legal and Criminological Psychology*, 21(2), 344-357. <https://doi-org.ezproxy.server.hv.se/10.1111/lcrp.12063>
- Strömwall, L. A., & Willén, R. M. (2011). Inside Criminal Minds: Offenders' Strategies when Lying. *Journal of Investigative Psychology and Offender Profiling*, 8(3), 271-281. DOI:10.1002/jip.148
- Tekin, S., Granhag, P. A., Strömwall, L., Mac Giolla, E., Vrij, A., & Hartwig, M. (2015). Interviewing Strategically to Elicit Admissions From Guilty Suspects. *Law and Human Behavior*. 39(3), 244-252. <http://dx.doi.org/10.1037/lhb0000131>
- Tekin, S., Granhag, P. A., Strömwall, L. A., & Vrij, A. (2016). How to perpetrators in denial disclose more information about their crimes. *Psychology, Crime & Law*, 22 (6), 561-580. <https://doi.org/10.1080/1068316X.2016.1168425>
- Tekin, S., Granhag, P. A., Strömwall, L. A., & Vrij, A. (2017). Police officers' use of evidence to elicit admissions in a fictitious criminal case. *Journal of Investigative Psychology and Offender Profiling*, 14(1), 60-73. <https://doi-org.ezproxy.server.hv.se/10.1002/jip.1463>
- Vrij, A., Granhag, P. A., & Porter, S. (2010). Pitfalls and Opportunities in Nonverbal and Verbal Lie Detection. *Psychological Science in the Public Interest*, 000 (00), 1-33. <http://DOI:10.1177/1529100610390861>
- Warmelink, L., Vrij, A., Mann, S., Jundi, S., & Granhag, P. A. (2012). The effect of question expeditiveness and experience on lying about intentions. *Acta psychologica*. 141(2012), 178-183. <https://doi.org/10.1016/j.actpsy.2012.07.011>

Bilaga 1

Fiktivt brott MC2-A

Översikt:

Under det här experimentet vill vi att du ska föreställa dig att du är en företagsspion arbetar för ett teknikföretag som heter Birch industries. Du arbetar för företaget Birch industries och ditt huvuduppdrag över år har varit att spionera på Birch industries rival, Zaika Inc. Nyligen har det

Det har gått rykten om att Zaika Inc. är på väg att lansera en ny teknik med kodnamnet SOS som kommer att sätta Birch industries i konkurs. Björk industrier har därför skickat dig på uppdrag för att ta reda på mer om SOS teknologi Zaika Inc. lanserar och för att sedan täcka dina spår av att besöka Zaika Inc. Majoriteten av Zaika Inc.'s verksamhet hålls i en stor byggnadistaden

Centrum. Du kommer att rikta in dig på Zaika Inc. här. Andra medlemmar i ditt företag har kunnat få åtkomstkoder och information om den dagliga verksamheten Zaika Inc.s byggnad. Denna information hjälper dig att utföra ditt uppdrag. Du kommer att utföra olika uppgifter i Zaika Inc.-byggnaden inklusive att stjäla dokument och föremål som tillhör Zaika Inc. som bryter in i olika områden på Zaika Inc. bygger och planterar en bomb i byggnaden för att fungera som en avledning från själva stölden. Du har följande förnödenheter för att hjälpa dig

utföra ditt uppdrag.

Handskar

Tång

Låspick

Lådkärare

Zaika Inc.s byggnad är en typisk kommersiell byggnad och den delas med en ett par mindre företag. Byggnaden har 5 våningar och en källare och det rymmer kontor, cafeteria, konferensrum m.m. Ditt uppdrag är uppdelat i två delar.

Steg 1:

Du ska stjäla SOS lägesrapporter. De gömmer detaljerade framtidsrapporter i deras bibliotek på andra våning. Gå till andra våningen, leta reda på biblioteket, hitta de gömda kuvertet märkt med SOS och ta det. Plocka upp bombförnödenheter. Bisch industri har planterat bombdelar så att du kan montera dem i Zaika Inc byggnad. Delarna förvaras i en kartong i förvaringsutrymmet bakom Zaika Ink postrum på 1:a våning. Din organisation har markerat rutan "SOS" . Gå till 1:a våning leta reda på förvaringsutrymmet bakom postrummet, hitta kartong märkt "SOS" och ta med dig kartongen. Sätt ihop och placera bomben.

Bisch Industries har informerat dig om en förrådsgarderob på 4:e våning där du ska placera bomben. Gå till 4:e våning och lokalisera och hitta garderoben, montera och placera bomben. För att börja ditt uppdrag måste du först bestämma hur du kom in i Zaika inc byggnaden. När du kommit in i byggnaden ska du se ett klipp och föreställa dig att det är du som utför aktiviteterna som visas i klippet. Vi uppmuntrar dig att göra anteckningar när du tittar på klippet.

Steg 2

I andra delen av ditt uppdrag kommer du att utföra följande tre steg i samma ordning som de är listade nedan. Var uppmärksam på platserna du besöker när du utför ditt uppdrag i byggnaden. Att komma ihåg vad du har gjort och var du har varit i Zaika Ink byggnaden kommer vara användbart i ett framtida segment av studien. Stjäla ett nyckelkort. Senare i ditt uppdrag kommer du behöva ett Zaika Inc nyckelkort för att få tillgång till Zaika Inc datorrum. Ditt företag har informerat dig om att Zaika Inc personalen använder sig av företagets gym och omklädningsrum för att förvara sina personliga föremål. Medan personal är borta är ditt uppdrag att stjäla ett nyckelkort från en av de anställdas väskor.

Gå till källaren leta reda på omklädningsrummet, hitta den blå väskan och stjäla nyckelkortet som finns i en av fickorna.

Inaktivera brandlarmet.

Gå till tredje våning rum 325, aktivera larmet genom att öppna den vita elpanelen på väggen och klipp av den bruna tråden.

Gå till våning fem konferensrummet. Hitta skrivbord med en liten förvaringsenhet, bryt dig in i den och stjäla hårddisken märkt "SOS" som finns inuti.

Steg

Du lämnar byggnaden, efter ett tag får du ett samtal från polisstationen. Du ombeds komma in på några förhör angående några illegala aktiviteter som pågått i Zaika Inc. Du kommer bli förhörd och din uppgift blir att övertyga förhørsledaren att du är oskyldig. Kom ihåg att du är lojal mot din organisation. Ditt mål är att uppfattas som oskyldig utan att inkrimera din organisation. Om du lyckas övertyga intervjuaren att du är oskyldig kommer du delta i ett lotteri där du kan vinna 40 pund.

Bilaga 2.

Grundläggande struktur

1. Introduktion
2. Upprepa vad informanten sa om det fiktiva brottet steg A
3. Upprepa bevisningen du har om det fiktiva brottet steg A
4. Jämför påstående med bevisningen och påpeka överensstämmelsen och i överensstämmelse.
5. Be om förtydliganden/ändring av steg A
6. Ge feedback på förtydligande. Upprepa steg 2-6 för falska brottstadier B och C.
7. Be om förtydliganden ändringar övergripande.
8. Avslut

Steg 1-3, 5-7 har ett grundläggande skript som bör försökas följa. Steg 4 och 6 är i princip oskriptade.